

Syamasundara dasa
(Bakaja Zoltán)

Krisnát képviselve

A menedéknyújtás alapelvei

Bhaktivedanta Kulturális és Tudományos Intézet
TATTVA füzetek 1998

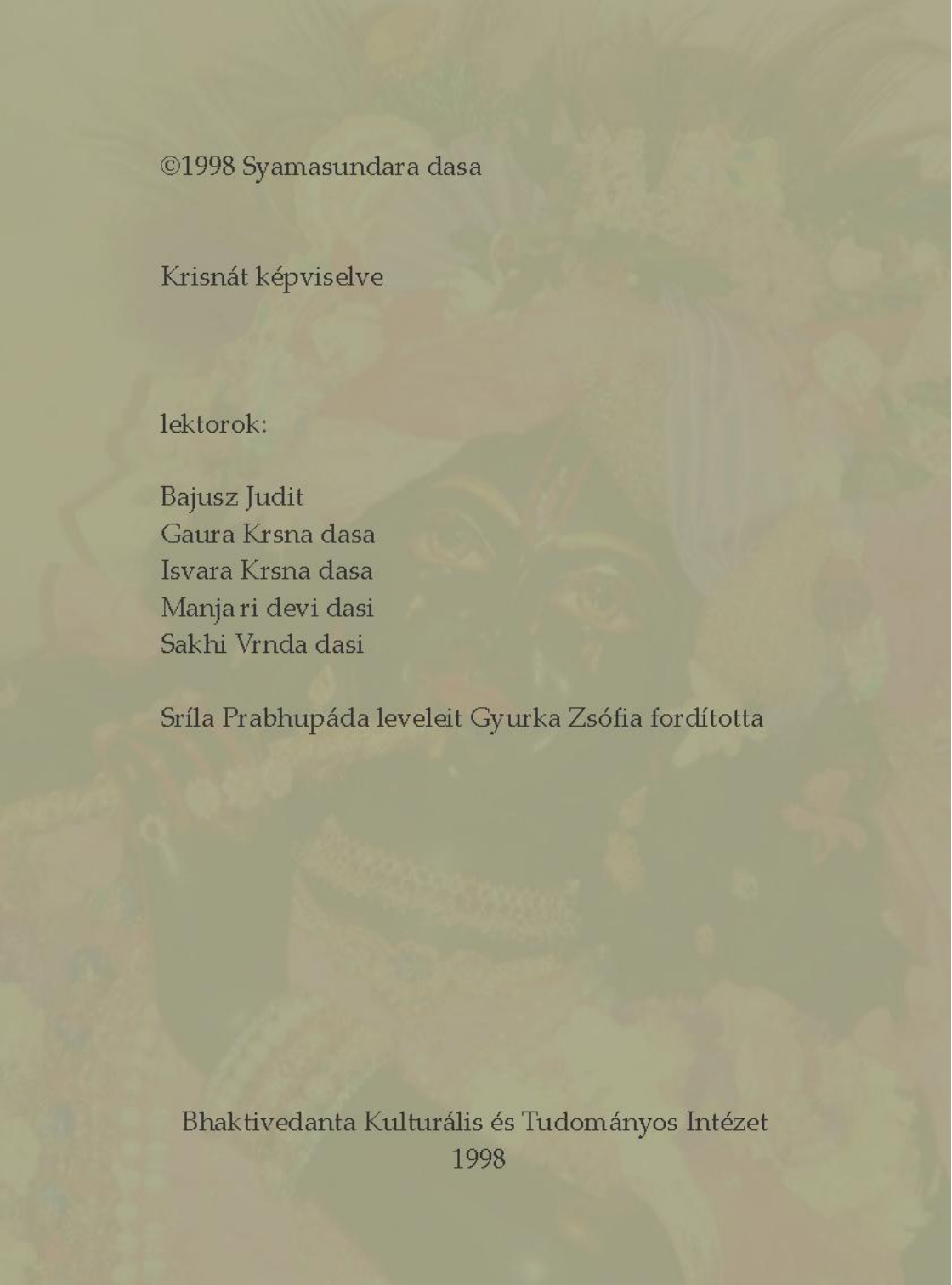
MINDEN DICSŐSÉGET SRÍ SRÍ GURUNAK ÉS GAURANGÁNAK

Krisnát képviselve

A menedéknyújtás alapelvei

E munkát örök lelki tanítómesterem,
Srila Sivarama Swami Maharaja
kegyébe ajánlom.

Bhaktivedanta Kulturális és Tudományos Intézet
TATTVA füzetek 1998

©1998 Syamasundara dasa

Krisnát képviselve

lektorok:

Bajusz Judit

Gaura Krsna dasa

Isvara Krsna dasa

Manja ri devi dasi

Sakhi Vrnda dasi

Srila Prabhupáda leveleit Gyurka Zsófia fordította

Bhaktivedanta Kulturális és Tudományos Intézet

1998

Előszó

E tanulmány ihletője [Srila Bhaktividya Purna Swami Maharaja](#) 1997 nyarán [Krisna-völgyben](#) tartott előadássorozata, melynek témája a *grihasztha ásrāma* (családos élet) volt. E leckékben elmondta, hogy menedéket adni és elfogadni olyan elv, amely mindenhol és mindenkor érvényes. Arról is beszélt, hogy ha a menedék és meghódolás hangulata minden tettünket áthatja, az kedvező atmoszférát teremt, melyben boldogok leszünk. Példáimat a védikus¹ írásokból veszem és a [Krisna-tudatos közösségre](#) vonatkoztatom, azon belül a vezetők és a beosztottak kapcsolatára, de a tárgyalt alapelvek vallástól és más megkülönböztető jegyeitől függetlenül minden közösségre illetve kapcsolatra érvényesek.

Bevezetés

Hadd ajánljam tiszteletteljes hódolatomat csodálatos [lelki tanítómesterem](#) lótuszlábainál, aki nagyon kedves az Úr Krisnának, mert az Ő üzenetét terjeszti szerte a világon. Újra és újra hódolatom ajánlom az Úr összes [vaisnava](#)²-híve előtt, akik olyanok, mint a mindenki óhaját teljesítő kívánságfák, és a kegy óceánját záporozzák a

¹ India szentíráasai.

² Visnuhitet követő.

feltételekhez kötött lelkekre. Tiszteletteltjes hódolatom ajánlom a Legfelsőbb Menedék, Srí Krisna előtt, Aki mindennek a forrása és mindenki végső célja. A *kurusétra*i csatamezőn Ardzsunán keresztül mindenkinek azt az utasítást adta, hogy hódoljon meg Neki a *saranágati*³ hat ágának követésével, de az emberek félreértették tanítását; ezért az Úr ismét megjelent [Srí Csaitanja Maháprabhu](#) formájában, hogy újra elmagyarázza és saját példáján keresztül be is mutassa, mit kell tennünk. Elküldte különleges *bhaktáját*,⁴ [Sríla Prabhupádát](#) is, hogy e nagyszerű tanítás az egész világon ismertté váljon. Srí Csaitanja Maháprabhu az alábbi utasítást adta mindannyiunk számára:

*járé dékha táré kaha 'krisna upadésa
ámára ádzsnyája guru hanjá tára éi dása*

„Bárkivel találkozol, oktasd Krisna tanításaira! Utasításomra válj lelki tanítómesterré, és szabadítsd fel ennek az országnak a népét!” ([Cc. Madhja 7.128](#)) Ez a parancs az Úr Csaitanja minden követőjének szól, így a Krisna-tudat mozgalmának — amely a Csaitanja fa egyik ága — tagjai számára is kötelező érvényű. Mit jelent lelki

³ Fogadjuk el az Úr szolgálatát segítő dolgokat és utasítsuk el azokat, melyek ebben kedvezőtlenek; higgyünk szilárdan abban, hogy Krisna megvéd; érezzük, hogy egyedül Krisna kegyétől függünk; ne legyen más érdekünk, mint Krisna érdeke; és legyünk mindig alázatosak.

⁴ bhakta — hívő

tanítómesternek lenni? A tökéletes lelki tanítómestert a *Prabhupáda* vagy *Visnupáda* szavakkal jellemzik, melyek fordítása: „aki felvette az Úr helyzetét”. Ahhoz pedig, hogy tökéletes lelki tanítómesterré válhassunk, először is meg kell érteni, mi az Úr helyzete (*jéi krisna-tattoa-véttá, széi 'guru' haja*). A Srí Csaitanja-csaritámrita így ír erről:

*atra szargó viszargas ca szthánam pósanam útajah
manvantarésánukathá niródhó muktir ásrajah*

„Ez a mű [a Srímád Bhágavatam] tíz témával foglalkozik, melyek a következők: 1) a világegyetemet alkotó elemek megteremtése, 2) Brahmá teremtései, 3) a teremtés fenntartása, 4) a híveknek nyújtott különleges kegy, 5) a cselekvésre készítő impulzusok, 6) a törvénytisztelő emberek előírt kötelességei, 7) az Úr inkarnációinak jellemzése, 8) a teremtés visszavonása, 9) felszabadulás a durva és finom anyagi lét alól, valamint 10) az Istenség Legfelsőbb Személyisége, a végső menedék. Ez a tizedik nyújt védelmet az összes többinek.” (Cc. Ádi 2.91) A Srímád Bhágavatam első kilenc témája — melyeket a vers felsorol — mind a tizedik, a Legfelsőbb Úr menedéke alatt létezik. Ez tehát az Úr helyzete, melyet Sríla Prabhupáda részletebben is bemutat ugyanezen vers magyarázatában: „a Transzcendens, a summum bonum,⁵ akiből minden árad, akin minden nyugszik, és akiben a

⁵ A Legfelsőbb Jó.

megsemmisülést követően minden elmerül. Ő mindennek a forrása és fenntartója. Az *ásraját* a Legfelsőbb *Brahmannak* is hívják, ahogyan a [Védánta-szútra](#) teszi (*athátó brahma-dzsidzsnyásá, dzsanmádj aszja jatah*). A Srímad Bhágavatam különösen rámutat arra, hogy a Legfelsőbb *Brahman* az *ásraja*. Srí Krisna ez az *ásraja*, ezért a legfőbb életszükséglet az, hogy Krisna tudományát tanulmányozzuk. A Srímad Bhágavatam minden megnyilvánulás menedékének tartja Srí Krisnát, mert az Úr Krisna, az Istenség Legfelsőbb Személyisége a végső forrása mindennek, s ő mindenki végső célja. Ezzel kapcsolatban két különböző elvet kell figyelembe vennünk: az *ásraját*, a menedéket adó célpontot, és az *ásritát*, a menedéket igénylő, függőségben lévő alárendeltjeit. Az *ásrita*, az eredeti elv, az *ásraja* irányítása alatt létezik. Az első kilenc kategória, amelyről a Srímad Bhágavatam első kilenc éneke beszél, a teremtéstől a felszabadulásig — beleértve a *purusa avatárakat*, az inkarnációkat, a határenergiát, vagyis az élőlényeket és a külső energiát, vagy anyagi világot — mind *ásrita*. A Srímad Bhágavatam imái azonban az *ásraja-tattvához*, Srí Krisnához, az Istenség Legfelsőbb Személyiségéhez szólnak.”

A lelki tanítómester e Legfelsőbb Menedék képviselője. *ásraja-vigrahának* nevezik, az Úr azon megnyilvánulásának, aki menedéket ad. A Krisna-tudat

mozgalmának minden tagja számára kötelező, hogy az Úr képviselőjeként cselekedjen, ezért mindenki, különösképpen a vezetők számára fontos annak megértése, miként kell menedéket adniuk a rájuk bízottaknak. E munka ehhez szeretne segítséget nyújtani.

A menedék fogalma

A bevezetésben idézett magyarázatban Sríla Prabhupáda két okát említi annak, amiért a Srímad Bhágavatam Srí Krisnát tartja a legfelsőbb menedéknek: ő mindennek a forrása, és mindenki célja. A Srímad Bhágavatam második énekének egyik magyarázatában pedig a következőket olvashatjuk ([SB.2.10.9](#)): „Minden egymástól függés eredeti forrása tehát a Legfelsőbb Igazság, vagyis *Paramátmá*, a Felsőlélek, aki nem függ semmi mástól. *ő svásrajasrajah*, aki csak Magától függ, s aki így a legfelsőbb menedéke mindennek. *Paramátmá* és *Brahman* (az Abszolút Igazság személytelen formája) mindketten *Bhagaván* (az Abszolút Igazság teljes aspektusa) alárendeltjei, mert *Bhagaván Purusottama*, vagyis a Legfelsőbb Személy.” A legfelsőbb menedéket tehát a független irányítóként határozhatjuk meg, akiből minden árad, s aki a végső cél. A tiszta lélek eredetileg a lelki kapcsolat alárendelt személyeként szerető, indokolatlan és megszakítatlan szolgálatot végez az Úrnak, de az anyagi természet kötőerőinek hatása alatt szolgálata

anyagivá válik, melynek célja érzéki élvezetre irányuló vágyainak kielégítése, valamint teste szükségleteinek fedezése. Ekkor a *karma* (gyümölcsöző tettek) a *dzsnyána* (spekulatív tudás) és a jóga (misztikus meditáció) folyamatait gyakorolva a lélek más és más célállomásokat jelöl ki, szükségleteit pedig a különböző irányító istenségektől fogadja el. A menedékvétel tehát az élőlény függőségi kapcsolatának kialakítása, amely eredetileg a Legfelsőbb Úrhoz fűzi, eltorzult formájában pedig egy tanítóhoz, apához, anyához, férjhez, vagy irányító istenséghez köti. Ha ezek a személyek az Istenség Legfelsőbb Személyisége hiteles képviselőjeként cselekszenek, a náluk oltalmat kereső felébresztheti eredeti tudatát. Összegezve: a menedék — bárki legyen is az — forrás és fenntartó szerepében gondoskodik a szükségletekről, célként egy megfelelő helyzetet biztosít, s mint a függőségi viszony fölérendeltje, szolgálattal lát el.

A menedék, mint forrás és fenntartó

Korunkban a magasabb rang, a fölérendelt helyzet szinte egyet jelent a kizsákmányolással, csakúgy, mint az alárendelt az irigykedéssel. Annak, aki menedéket kíván nyújtani, meg kell tanulnia, hogy fölérendelt helyzetének nem kihasználást, hanem gondoskodást kell jelentenie. E

gondoskodásra Srí Krisna állít elénk példát a [Bhagavad-gítában](#):

*ananjás cintaajantó mām jé dzsanáh parjupásaté
tésám nitjábhijuktánám jóga ksémam vahámj aham*

„Akik kizárólagos odaadással mindig Engem imádnak, transzcendentális formámon meditálva, azoknak elhozom amire szükségük van, s megőrzöm, amijük van.” (Bg.9.22) Hogy megértsük, mire van szüksége a gondjainkra bízottaknak, először azonosságukkal kell tisztában lennünk. Minden élőlény eredeti formája egy örök, tudással és boldogsággal teli lelki test, amely Krisna örök szolgálatát végzi; örök tökéletessége pedig az Isten iránti szeretet. A lélek örök, tudással és gyönyörrel teli, így e világban is szeretne magának biztos egzisztenciát teremteni, megfelelő információkhoz jutni, és boldog életet élni, elmerülve az érzéki örömek élvezetében. Mivel az anyagi test nem rendelkezik a fentebb említett transzcendentális jellemzőkkel, hiányuk különböző anyagi szükségletekben nyilvánul meg. A test fenntartása érdekében megjelenik az evés és az alvás szükséglete, a tudatlanságból, vagyis a testtel való azonosításból megjelenik a félelem, azaz a védekezés szükséglete, a boldogság biztosítása érdekében pedig az érzéki élvezeté, amely a családi életben teljesedik ki. Bár e szükségletek mesterségesek, elhanyagolásuk az anyagi

test elvesztéséhez vezethet. Együttesen *kámának*, az érzékkielégítés szükségleteinek nevezik őket, s az állati és az emberi társadalomban egyaránt jelen vannak. A fejlődés állati lépcsőfokain túlhaladva további szükségletek merülnek fel: a vallás, a gazdasági fejlődés, és a felszabadulás, melyek kielégítésének előfeltétele a megfelelő műveltség. A vallás vagy *dharma* az emberi faj különleges szükséglete, amely az élővilág többi tagja fölé helyezi őt. Az *artha*, a gazdasági fejlődés szintén az emberi faj sajátossága, amely az állatokénál finomabb formában teszi lehetővé az érzékek kielégítésének élvezetét. Az anyagi test ezen szükségleteit kielégítve az embernek fel kell ismernie az anyagi lét gyötrelmes voltát, s el kell jutnia addig, hogy felismerje az anyagi létől való megszabadulás, a *móksha* szükségességét. A természet különböző kötőerői működésének eredményeképpen az emberi testhez jutott élőlények különböző mentális természettel rendelkeznek, aminek következtében igényeik is egymástól eltérőek lesznek. E mentális beállítottságot *szvabhávanak* — természetnek — nevezzük, s e természet az oka annak, hogy az emberek egy meghatározott tevékenységi körre vágnak s különböző értékrenddel bírnak. Az eltérő alaptermészet szerint a *varnásrama-dharma* (A védikus társadalmi rendszer, ami négy foglalkozás szerinti és négy lelki rendre osztja a társadalmat.) intézménye az embereket négy osztályba sorolja, s ezen kívül létezik benne négy

életrend is, melyek a lelki élet végzése érdekében szabályozzák az ember cselekedeteit, különböző végrehajtandó kötelességeket és lemondásokat írva elő számára. Azoknak, akik azonosítják magukat ezekkel az *ásramákkal*, (A védikus kultúra lelki rendjei: a tanuló élet, acsalados élet, a visszavonult élet és a lemondott élet.) szintén sajátos igényeik alakulnak ki; a nemek szerinti különbség tovább növeli a változatosságot. Összefoglalva tehát: a szükségletek alapját az egzisztencia, a tudás és az élvezet képezik, amelyeket az evés, alvás, párzás és védekezés, valamint a művelődés tevékenységei által biztosíthatunk a különböző *ásramáknak* megfelelő életmód szerint, a négy *varna* vallásos szabályok által előírt cselekedeteit végezve, melyek a gazdasági fejlődés alapjául szolgálnak. Az ily módon elért érzékkielégítésből kiábrándulva az élőlényben felébred az anyagi gyötrelmekről való megszabadulás vágya, melyen túlhaladva megérti valódi érdekét, az Isten iránti szeretet elérésének szükségességét. E szükségletek jellemzik az élőlényt az anyagi világban. A Legfelsőbb Menedék forrásként mindent biztosít, amit létünk fenntartása megkíván.

A menedék, mint cél

Az élőlények *ánandamaja* (öröm-kereső) természetüknél fogva boldogságra vágnak., s e vágyukat különböző

célok elérésével próbálják beteljesíteni. A lelki szinten a *dzsívák* az istenszeretetből merítenek örömet, ezért a *param gati*, a legfelsőbb cél Srí Krisna. Az anyag által befedett élőlények azonban nem tudják ezt (*na té viduh szvārtha gatim hi visnum* [SB.7.5.31](#)),¹⁵ ezért kéjes vágyaik hatására megannyi célt tűznek ki maguk elé. Sríla Prabhupáda erről így ír a Bhagavad-gítában ([9.18](#)): „*Gati* arra a célállomásra utal, ahova el szeretnénk jutni. A végső cél azonban Krisna, noha az emberek nem tudnak erről. Aki nem ismeri Krisnát az tévúton jár, és látszólagos haladása vagy nagyon jelentéktelen, vagy csupán képzelődés. Sokan a különféle félisteneket tekintik céljuknak, s a megfelelő folyamat szigorú betartásával el is jutnak a félistenek bolygóira, például *Candralókára*, *Szúrjalókára*, *Indralókára*, *Maharlókára*, és így tovább. Ezek a *lókák*, vagyis bolygók azonban mind Krisna teremtmései, ezért egyidejűleg tekinthetők Krisnának is, meg nem is. Mint Krisna energiájának megnyilvánulásai, ezek a bolygók is egy bizonyos értelemben Krisna, de valójában elérésük csupán egy lépést jelent a Krisna megvalósításához vezető úton.” A kéjes vágyakkal teli élőlények tehát a félisteneknél keresnek menedéket, akik sajátságos helyzetet biztosítanak számukra. A megfelelő helyzetet azonban a *brahma-gati* jelenti, amelyről Sríla Prabhupáda így ír: „Ahogy a védikus bizonyítékok alapján Sríla Dzsíva Goszvámi elmondta, a *brahma-gati* az Úréhoz hasonló

lelki test elnyerését jelenti. Ebben a formában élhet az élőlény a lelki ég egyik bolygóján.” ([SB.2.4.16](#)) Ez a lelki test természetéből fakadóan biztosítja a boldogságot, míg akiknek célja az anyagi világban van, azok kívánt állomásukat elérve csupán ideiglenes, átmeneti boldogsághoz jutnak.

A menedék mint irányító

Célja eléréséhez az élőlénynek irányításra van szüksége. A Legfelsőbb Menedék minden élőlényt hozzásegít törekvése sikeréhez, legyen az akár lelki, akár anyagi. *Ísvaraként* (irányítóként) a szívben lakozva mindenki tetteit felügyeli, s ha az élőlény tettei révén megérdemli, eljuttatja kívánt céljához. Ha a lélek vágyai és cselekedetei alapján egy anyagi formát érdemel, a *Paramátmá* egy meghatározott kötőerő felügyelete alatt az anyagi energiára bízva, amely megteremti számára a megfelelő testet. *Bráhmajan szarva bhútáni jantrárúdháni mājajá* ([Bg.18.61](#)). Ily módon irányít mindenkit a természeti törvények kényszere által. A természeti erők különböző tevékenységeit — az anyagi test érzékeinek működtetése is ezek közé tartozik — a különböző félistenek végzik, akik a Legfelsőbb Úr univerzális formájának részei, s ő hatalmazza fel őket irányító szerepük betöltésére. A Felsőlélek irányító tevékenységének másik aspektusában a cél eléréséhez

szükséges tudást biztosítja az élőlény számára. Erről a Bhagavad-gítá [tizenötödik fejezetének tizenötödik versében](#) olvashatunk:

*szarvasja cáham hridi szannivisto
mattah szmritir dzsnyánam apohanam ca*

„Én minden szívben ott lakozom, s tőlem jön az emlékezet, a tudás és a feledékenység.” Így az élőlény lehetőséget kap annak megértésére, milyen pozitív cselekedetek kedvezőek tervei beteljesítéséhez, s milyen megkötések, szabályozóelvek elfogadása segíti előrehaladásában. A helyes út elfogadására a tudás biztosítása mellett két másik dolog is ösztönzi: a jutalmazás, illetve a büntetés. Ezeket a *karma-phala*, a tettek gyümölcsei formájában kapja meg. A meghódolt lélek védelmezése szintén a menedék irányító aspektusának funkciója. A Srímad Bhágavatamban Vasudeva így imádkozik az újszülött Krisnához ([SB.10.3.21](#)):

*tvam aszja lókaszja vibhó riraksisur
griihé 'vatírnó 'si mamákhilésvara
rádzsanja-samdzsnyásura-kóti-júthapair
nirvjúhamáná nihanisjasé camúh*

„Óh, Uram, minden teremtes tulajdonosa! Megjelentél a házamban azzal a vággal, hogy megoltalmazd a világot. Bizonyos vagyok benne, hogy mind elpusztítod majd azokat a hadseregeket, amelyek a világot járják olyan politikusok vezetésével, akik *ksatrija* [A társadalom irányító rendje.] uralkodók ruhájába bújtak, valójában azonban démonok. Meg kell ölnöd őket, hogy megvédd az ártatlanokat.” A menedék, irányítótevékenységeit szépen megmutatja Srí Nárada Muni kérdése, melyet az Úr Brahmához intézett. *Jad-vidzsnyánó jad ádhárá jat-parasz tvam.* „Kedves apám, honnan származik tudásod? Kinek a védelmét élvezed? Kinek a fennhatósága alatt cselekszel?” ([SB.2.5.4](#)) Összefoglalva a fentieket: az élőlény eredeti formáját létezés, tudás és boldogság jellemzi. Az anyagi világba kerülve vagy hamisan e világ teremtményeinél vesz menedéket, akik mind nagyon esendő harcosok, vagy visszatér a Legfelsőbb Úr szolgálatához. Bárhogy is határozzon, annak, aki menedéket nyújt neki, az a feladata, hogy mint forrás és fenntartó biztosítsa létét, mint irányító megfelelő ismeretekkel lássa el, védelmet nyújtson neki, s mint cél elégedetté tegye. A továbbiakban azt vizsgáljuk meg, hogy a Krisna-tudat mozgalmának prédikátoraként hogyan biztosítsunk megfelelő menedéket azoknak a személyeknek, akiket megpróbálunk lefoglalni az Úr Krisna szolgálatában.

Szolgálatunk forrásként és fenntartóként

Krisna képviselőjeként állandóan emlékeznünk kell arra, hogy valójában nem vagyunk sem fenntartó, sem cél, sem irányító (*ékalé isvara krisna, ára szaba bhritja*)⁶, azonban az Úr tervének eszközeként el kell fogadnunk e pozíciókat a Krisna-tudat terjesztése érdekében. Először azt vizsgáljuk meg, hogyan kell egy bhaktának forrásként viselkednie a nála menedéket keresett személyekkel szemben.

Most vegyük újra számba az emberi lények szükségleteit. Ezeket „*purusárthának*” nevezik ami az anyagi célú vallásos gyakorlatokból, a gazdasági fejlődésből, az érzékek kielégítéséből és a felszabadulásból áll. Emellett létezik egy ötödik, legfontosabb szükséglet (*purusártha siromani*): az Isten iránti szeretet elérése. E legfőbb életcélon kívül valójában senkinek nincs más szükséglete. A Krisna-tudat mozgalmának célja, hogy mindenki részesüljön az Isten iránti szeretet kincsének adományában s így tökéletessé tegye életét, ezért mindenkinek, aki részt vesz e mozgalomban, meg kell szívlelnie a Srímad Bhágavatam tanácsát, miszerint az első négy szükségletet csak az önfenntartáshoz szükséges mértékben kell kielégíteni (*lábho dzsívéta jávatál dzsívaszja tattoa-dzsidsznyászá nártho jas céha karmabhih* [Cc. Ádi](#)

⁶ Az Úr Krisna az egyedüli Legfelsőbb Irányító, és mindenki más az ő szolgálja. Úgy táncolnak, ahogy ő táncoltatja őket. ([Cc. Ádi 5.142](#))

[5.142](#)). Ebből következően a menedéknek a *dharmát* a *bhágavata-dharma*, az odaadó szolgálat formájában kell biztosítania védenre számára, mert aki ezt végzi, az minden másodlagos cselekedetnek is eleget tesz, s minden kedvező eredményt elér:

*védésu jadzsnyésu tapahsu csaiva
dánésu jat punja-phalam pradistam
atjéti tat szarvam idam viditvá
jógí param szthánam upaiti csádjam*

„Aki az odaadó szolgálat útját járja, nincs megfosztva azoktól az áldásoktól, melyek a Védák tanulmányozásából, a megfelelő áldozatok végzéséből, az adományozásból vagy a filozófiai és gyümölcsöző cselekedetekből származnak. Pusztán az odaadó szolgálat végzésével megkapja mindezt, s végül eljut a legfelsőbb, örök lakhelyre.” ([Bg. 8.28](#)) E korban a *bhágavata-dharma* gyakorlásának fő része a *juga-dharma* (az adott korra előírt vallásos tevékenység), a *szankírtana-jadzsnya* (Isten szent neveinek éneklésével bemutatott áldozat) végzése, vagyis a [Haré Krisna, Haré Krisna, Krisna Krisna, Haré Haré/ Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré](#) mantrán való meditáció. Ez egyúttal kielégíti mind a *móksha* (felszabadulás), mind a *préma* (istenszeretet) elérésének szükségletét is. A menedéket adó első kötelessége tehát biztosítania a *bhakti-jóga* (az Úr

odaadó szolgálata) folyamata és szabályozóelvi gyakorlásának feltételeit védené számára. Sríla Prabhupáda így ír erről egy levelében: „Különösen arra ügyeljenek, hogy a mindennapi programokat szépen és a legmagasabb ISKCON sztenderdek szerint tartsátok meg. Ez azt jelenti, hogy korán keltek, *mangala-aratit* (hajnali istentisztelet) tartotok, 16 kört *dzsapáztok*, (a szent nevek imafüzéren történő éneklése) olvassátok a könyveket, részt vesztek a leckén, utcai *szankirtánát* végeztek stb., csak értsétek el a legmagasabb sztenderdet, és soha, semmilyen okból ne hanyagoljátok el ezeket a dolgokat. Ily módon a sikerek biztosítva van, de ha csak egy pillanatra is elhanyagoljuk a mindennapi tetteket, ha megengedjük, hogy a rendszeres program ellazuljon, akkor minden más, amivel próbálkozunk, meg fog bukni.” (Rudra dás és Rádriká deví dásí 1972.02.20.) A napi programok követésével kapcsolatban egy emlékeztető példa számomra, amikor egy vezető *bhakta* kérdésére lelki tanítómesterem azt válaszolta, hogy húsz év alatt talán öt alkalommal kellett olyan sürgős ügyben intézkednie, ami miatt félbeszakította reggeli programját. A központok vezetőinek tehát kötelességük, hogy menedékként biztosítsák a központok tagjai számára a Sríla Prabhupáda által lefektetett sztenderd program megtartását, és minden más prédikátornak is feladata, hogy lehetővé tegye ezt a rábízottak részére, azaz mind a templomok, mind a gyülekezet tagjait oly módon kell

lefoglalnunk, hogy ez ne zavarja meg általános *szádhanájukat* (az odaadó szolgálat szabályozóelveinek követését).

A második szükséglet az *artha*, a gazdasági fejlődés. Ez főleg a családos rendhez kötődik, hisz a másik három *ásrama* tagjai minimális anyagi javakkal rendelkeznek. A családos *bhaktákon* kívül magának a Krisna-tudatos szervezetnek is szüksége van gazdasági fejlődésre, hogy a prédikálást finanszírozhassa, és elláthassa azon tagjait, akik teljes idejüket a szervezetnek szentelik. Sríla Prabhupáda így ír erről: „Ami a Krisna-tudatos mozgalmat illeti, Isten kegyéből mi természetes úton, könyveink árusításával teszünk szert pénzre. Ezeket a könyveket nem saját érzékkielégítésünk érdekében áruljuk. A Krisna-tudatos mozgalom terjesztéséhez sok minden kell, s ezért Krisna megadja nekünk a szükséges pénzt, hogy terjedjen ez a misszió. Krisna missziója az, hogy az egész világon elterjessze a Krisna-tudatot, és ennek érdekében elegendő pénzre van szükségünk. Sríla [Rúpa Goszvámi](#) Prabhupáda tanácsát megfogadva ezért nem szabad lemondanunk arról a pénzről, aminek a segítségével a Krisna-tudatos mozgalom elterjedhet.” (SB.7.3.32) A *grihaszthák* anyagi gyarapodásának biztosítása általában nem a lelki menedék dolga, de a Krisna-tudat szervezetében számos *grihasztha* teljes idejét lefoglaló szolgálatot végez, ezért az intézménynek biztosítania kell családjának fenntartását.

A Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közösségének alapszabályában az áll, hogy a lelkeszi ellátmány összegét a templomtanács állapítja meg. Döntésüket azon alapelvnek kell irányítania, hogy ha valakitől teljesidős szolgálatot fogadunk el, azért teljes felelősséggel tartozunk. (*jé jathá mám prapadjanté támsz tathaiva bhadzsámj aham* [Bg. 9.11](#)) A gazdasági fejlődés az érzékkielégítés anyagi hátterének biztosítását jelenti. Ez a *bhakták* — különösen az egy központot teljes idejükben szolgálók — esetében olyan szükségleteket jelent, amelyek elengedhetetlenek az anyagi test fenntartásához, vagy a prédikálómunkában való részvételhez. Az alapelv a gondoskodás, amelyre anyagi alapot például a különböző biztosítások (betegbiztosítás, a nyugdíjjarulék fizetése) teremthetnek. Természetesen a helyet és az időt figyelembe véve a módszer változhat.

„Azt írájátok, a szervezetünknek valamilyen orvosi ellátást, biztosítást kéne biztosítania, hogy a krónikusan beteg *bhakták* ellátásban részesüljenek. Természetesen ezt a problémát jobban tudná kezelni a GBC, amelyet éppen ezért alapítottam, én a könyveim írásával egyidejűleg nem tudok ilyen gondokkal törődni. Mindenek előtt nem kérdéses, hogy egy *bhaktát* nem küldhetünk el azért, mert megbetegedett és nem is hiszem, hogy ez gyakran előfordul. Kit küldtek el? A *bhakta* egyik jellemzője éppen

a kedvesség, így ha egy istentestvérünk megbetegszik, a mi kötelességünk a megfelelő orvosságot és kezelést biztosítani neki, hogy fölépüljön. Nemrég a mi Girirájunk komolyan megbetegedett Indiában, és vissza kellett térnie az USA-ba, hogy megfelelő orvosi kezelésben részesüljön. Itt, a Los Angelesi központunkban külön szobát kapott, kényelmesen elhelyezkedhetett, és mostanra már vissza is tért teljesidős szolgálatához. Tamala Krishna Goswaminak volt egy sikeres operációja, melyet ingyen végeztek el az egyik legmodernebb kórházban, és egy *bhaktint* (női hívő) is operálnak ott nemsokára. Tamala Krishna most egy szobában lakik a templomban, a *bhakták* gondoskodnak róla, hogy mindig mindent megkapjon, amire szüksége van, kórházi ágyat, megfelelő *praszádamot* (szentelt ételt), személyes gondoskodást és látogatást. Tehát nem hanyagolhatjuk el az istentestvéreinket csak azért, mert megbetegedtek, és nem engedhetitek meg, hogy ilyen rossz gyakorlat folytatódjon. Amíg megvan ez az anyagi testünk, lesznek betegségek, de nekünk mindig lelki szinten kell maradnunk.” (Sukadeva 1974.04.05.)

A harmadik szükséglet az érzékkielégítés. Ezt Canakya Pandita nyomán négy részre osztva tárgyaltuk: evés, alvás, párzás és védekezés. A Krisna-tudat útja a *nivrittimarga* — a lemondás ösvénye, mégis találunk néhány példát a szentírásokban és a Krisna-tudat mozgalmának

történetében arra, hogy Krisna, Srí Csaitanja Maháprabhu, vagy az ácsárják (kiemelkedő példát élénk állító lelki tanítómesterek) gondoskodtak a náluk menedéket keresők e szükségleteiről is. Itt különösen az evést és az alvást kell kiemelni, hiszen ezek alapvetőek az anyagi test fenntartása szempontjából. Bár az érzékkielégítés szabályozatlan tettei a lelki élet legnagyobb ellenségei, az érzékek kielégítésének bizonyos formái néha segítik a lelki élet gyakorlását. Erre a Bhagavad-gítában is találhatunk utalást (6.[16-17](#)):

*nátj-asnatasz tu jógó 'szti na csaikántam anasnatah
na csáti-szvapna-sílaszja dzságrató naiva csárdzsuna*

*juktáhára-viháraszja jukta-cséstaszja karmasu
jukta-szvapnávabódhaszja jógó bhavati duhkha-há*

„Óh, Ardzsuna, nem lehet jógi az, aki túl sokat vagy túl keveset eszik vagy alszik. Akinek evése, alvása, pihenése és munkája szabályozott, az a jóga gyakorlásával minden anyagi fájdalmat képes megszüntetni.” A vezetőknek ezért gondoskodniuk kell arról, hogy a *bhakták* megfelelő módon kipihenjék magukat, és megfelelő mennyiségű és minőségű ételt kapjanak. Sríla Prabhupáda magyarázata szerint „az étel feladata az élet meghosszabbítása, az elme tisztítása és a fizikai erő növelése.” ([Bg. 17.10](#)) A helytelen élelmezés, amely miatt megrövidül az

élethossz, beszennyeződik az elme vagy csökken a szolgálathoz szükséges fizikai erő, komoly visszahatásokat tartogat a vezető számára. Az élelemről és a pihenéshez szükséges hajlékról való gondoskodásra sok példát találunk a *sásztrákban*. (szentírásokban) Az Úr Csaitanja nagy *bhaktájáról*, Sivánanda Szénáról az alábbi leírást olvashatjuk a Csaitanja-csaritámritában:

„Sivánanda Széna, a fa huszonnegyedik ága az Úr Csaitanja Maháprabhu rendkívül bensőséges szolgálja volt. Mindenki, aki Dzsagannáth Puríba ment, hogy meglátogassa az Úr Csaitanját, Srí Sivánanda Szénánál keresett menedéket, és tőle kért útmutatást. Minden évben elvitt egy csapat *bhaktát* Bengáliából Dzsagannátha Puríba az Úr Csaitanjához, s útjuk során mindenkiről ő gondoskodott.” (Ádi 10.[54-55](#)) „Ahogy már említettem, Sivánanda Széna mindenről gondoskodott, amire csak a *bhaktáknak* szükségük volt. Legfőbb dolga az volt, hogy megnyerje a vámszedőket, és hogy szálláshelyet keressen mindenki számára. Sivánanda Széna élelemmel is ellátott minden *bhaktát*, és vigyázott rájuk az út során.” (Madhya 16.27-28) Történt egy alkalommal, hogy a *bhakták* az Úr Nitjánanda vezetésével egy faluba érkeztek, mialatt Sivánanda Széna hátramaradt a vámot kifizetni, s nem tudott a szállásról és a *praszádamról* gondoskodni. Mikor utolérte a többieket, az Úr éhséget színlelt és dühében egy átok kíséretében megrúgta Sivánanda Szénát. A

Krisna-tudat mozgalmával kapcsolatban Sríla Prabhupáda így ír: „Menedéket nyújtunk mindenkinek, aki komolyan fejlődni akar a Krisna-tudatban. Gondoskodunk hajlékukról, ellátásukról, hogy békében gyakorolhassák a Krisna-tudatot, s még ebben az életben hazatérhessenek, vissza Istenhez.” (SB.5.12.16) A menedék, mint forrás és fenntartó különféle eszközöket ad az érzékkielégítés szükségleteinek fedezésére. Az evésre az étel, az alvásra a hajlék szolgál, a védekezést pedig különböző módszerek és fegyverek teszik lehetővé az adott szituációtól függően. A Krisna-tudat indiai templomaiban a fegyveres őrök alkalmazása az eszköz, amellyel a *bhakták* a védelmet biztosítják. Sríla Prabhupáda a Nrisimha-mantrákat adta nekünk általános eszközként, melyeket énekelve elnyerhetjük az Úr védelmét. Az imák mellett a vezetőnek természetesen a lehető legkörültekintőbb módon a legteljesebb körű védelmet kell biztosítania a rábízottak számára. Mint Krisna szolgálói, nem engedhetjük meg magunknak, hogy hanyagságunkkal kényszeríteni próbáljuk őt saját szolgálatunkra. A Krisna-tudat különlegessége, hogy az érzékkielégítés igényeit is transzcendentális eszközökkel elégíti ki. Az evés igényét a Krisnának ajánlott ételek maradékával, az alvását a Krisnának szentelt hajlékkal, a védekezését az Úrnak ajánlott imákkal, a családi életét pedig a Krisna tudatos házastárssal.

Az érzékielégítés szükségletei közül az utolsó a szexuális élet. ezt valójában egy szentírás sem javasolja, de azok kedvéért, akik enélkül egyáltalán nem lennének képesek elméjüket a lelki életre összpontosítani, rendkívül korlátozott módon engedélyezett. Ez a házastársi kapcsolaton belül, a Krisna-tudatos gyermekek nemzése érdekében történő nemi kapcsolatot jelenti. Erről a Csaitanja-csaritámrita Madhja lálájának egy magyarázatában Sríla Prabhupáda a következőket mondja ([Madhja 5.24](#)): „Néha én is részt veszek tanítványaim esküvőjén, de ez nem jelenti azt, hogy érdekelnek a *karmakánda* tevékenységek (anyagi eredményekért végzett vallásos tettek). Vannak olyan kívülállók, akik a *vaisnava* filozófiáról mit sem tudva bírálják az ilyen cselekedetet, s kijelentik, hogy egy *szannjászínak* nem szabad részt vennie egy fiatal fiú és fiatal lány esküvői szertartásán. Ez azonban nem *karmakánda* tett, mert a mi célunk az, hogy terjesszük a Krisna-tudatos mozgalmat. Minden lehetőséget megadunk az embereknek, hogy elinduljanak a Krisna-tudat útján, és annak érdekében, hogy a *bhakták* szilárdan az odaadó szolgálatra összpontosíthassák figyelmüket, a házasság néha engedélyezett számukra. A tapasztalat azt mutatja, hogy ezek a házaspárok valóban nagyon fontos szolgálatot végeznek a missziónak.” A fent leírt módon Sríla Prabhupáda menedékként tanítványainak még e szükségletéről is gondoskodott a Krisna-tudat megfelelő

gyakorlása érdekében. Íme még egy idevágó idézet ([Ádi 14.58](#)): „ Ha nem megy férjhez minden lány, akkor minden esély megvan a házasságtörésre, és az a társadalom, amelyben a házasságtörés engedélyezett, nem lehet igazán békés vagy tiszta. Krisna-tudatos szervezetünkben mi megtiltunk minden törvénytelen nemi kapcsolatot. Gyakorlati gondot az okoz, hogy férjet találjunk minden egyes lánynak.”

A felszabadulás és az Isten iránti szeretet szükségleteiről való gondoskodásról már szoltunk a *dharm*a biztosításával kapcsolatban. Az odaadó szolgálat külső feltételeinek biztosítása a forrás és fenntartó funkciója, míg a szolgálatban való lefoglalással a menedék már irányítóként cselekszik.

Szolgalatunk célként

Szolgalatuk és létfenntartásuk körülményeit biztosítva elégedettekké tehetjük a ránbízottakat, s ez egy békés, szeretetteljes atmoszféra alapját teremtheti meg. E légkör létrehozásáról Sríla Rúpa Goszvámi így ír:

*dadáti pratigrihnáti guhjam ákhjáti priccshati
bhunkté bhódzsajaté csaiva sad-vidham príti laksanam*

„Adományozás, adományok elfogadása, az elme bizalmas feltárása, bizalmas érdeklődés, *praszáda* elfogadása és felajánlása — ez a *bhakták* közötti szeretet hat jele.” ([Upadésámrita 4](#)) A cél feladata tehát, elégedetté tenni az *ásritát*. Ennek megvalósításához tudatában kell lennie, hogy ő nem lehet a végső cél és szolgálata ezen aspektusában a szerepe az, hogy megnyissa az utat a végső cél felé. Ennek egy formája például az, amikor egy vezető a törekvő személy szolgálatát látva támogatja felavatását.

Gyakori eset, hogy adományokat kapunk azoktól, akiket irányítunk. Mint cél, ezt a Legfelsőbb Cél szolgálatában kell használnunk. Sríla Prabhupáda így ír ezzel kapcsolatban: „Kétségtelen, hogy sok pénzt kapunk, ehhez azonban nem szabad az érzék-kielégítésünk érdekében ragaszkodnunk. Minden fillért a Krisna-tudatos mozgalom terjesztésére kell költenünk, s nem az érzék-kielégítésre. Azt a prédikátort, aki nagy mennyiségű pénzhez jut, veszély fenyegeti, mert amint akár csak egyetlen fillért is saját érzék-kielégítésére költ, a bűn legyőzi, s elbukik. A Krisna-tudatos mozgalom prédikátorainak nagyon kell vigyázniuk, nehogy rossz célra fordítsák azt a nagy mennyiségű pénzt, ami a mozgalom terjesztéséhez szükséges. Ne tegyünk ezt a pénzt a szenvedésünk okává! Költsük inkább Krisnára, s ez meghozza majd számunkra az örök boldogságot. A

pénz Laksmí, azaz a szerencse istennője, Nárájana társa. Laksmídzsinek mindig Nárájana mellett kell maradnia, s akkor nem kell félnünk attól, hogy elbukunk.” (SB.7.13.32) Nézzünk meg egy másik példát, hogyan továbbította Sríla Prabhupáda a tanítványaitól kapott szolgálatot Srí Csaitanja Maháprabhu felé: „Amikor terjeszteni kezdtem Srí Csaitanja Maháprabhu üzenetét a nyugati országokban, hasonló dolog történt. Eleinte legalább egy évig nagyon csalódott voltam, mert senki sem akadt, aki segítette volna a mozgalmat, ám Srí Caitanya Maháprabhu kegyéből 1966-ban néhány fiatal fiú csatlakozott hozzám. Természetesen alkudozás, vagy kereskedés nélkül osztottuk Srí Csaitanja Maháprabhu üzenetét, a Haré Krisna mahá-mantrát, s ennek eredményeképpen a mozgalom az európai és amerikai fiatalok segítségével az egész világon elterjedt. Így aztán imádkozunk Srí Csaitanja Maháprabhuhoz, hogy részesítse teljes áldásában a nyugati világ összes *bhaktáját*, akik e mozgalmat terjesztik.” (Cc. Madhja 25.170)

Szolgálatunk irányítóként

A menedéknyújtás irányító aspektusának helyes megértése rendkívül fontos egy prédikáló *bhakta* számára. Ez mindennek előtt annak megértését jelenti, hogy a másik két aspektust is gyakorolnunk kell,

különben irányításunk egyszerűen csak kizsákmányolást fog jelenteni mások számára. Anyagi létünk oka az, hogy hamisan irányítónak és élvezőnek képzeljük magunkat, s ha prédikátorként is ebben a hangulatban próbálunk meg vezetni másokat, az sok problémát fog okozni mind nekünk, mind alárendeltjeinknek. Mindemellett a Krisna-tudatos irányító szerepe nagyon fontos. Sok szervezet van a világon, amely megfelelő gondoskodást nyújt tagjai számára; még olyanokat is találunk, akik többé vagy kevésbé konkrétan a helyes célra, Srí Krisnára hívják fel a figyelmet, de nagyon kevés helyen kapunk megfelelő irányítást e cél eléréséhez. Sríla Prabhupáda azért alapította meg az ISKCON-t, hogy az embereknek a világ minden részén lehetőségük nyíljon a megfelelő vezetés elfogadására. A lelki menedék irányítófunkciójának legfontosabb része a transzcendentális tudás átadása. Az *ásrita* ennek segítségével értheti meg valódi helyzetét, kapcsolatait; azt, hogy mit szükséges tennie és mi a célja. A *Bhagavad-gítá* azt mondja ([Bg.4.36](#)):

*api cséd aszi pápébjah szarvébjah pápa-krit-tamah
szarvam dzsnyána-plavénaiva vridzsinam szantarisjaszi*

„Még ha a bűnösök legbűnösebbjének tekintenek is, képes leszel átszelni a szenvedések óceánját, ha helyet foglaltál a transzcendentális tudás hajóján.” Ezért a lelki menedéknek, mint irányítónak a legfontosabb képesítése,

hogy „*srótrijam*” — vagyis olyan személy, akinek birtokában van a transzcendentális tudás. A tudás átadása mellett az irányítónak szabályoznia is kell védencei életét, hogy ne térhessenek le a helyes útról. A Sríla Prabhupáda által adott általános szabályok a következők ([Cc. Madhja 24.98](#)): „Krisna-tudatos mozgalmunkban minden prédikátor számára fontos, hogy először ő maga tiszta *bhaktává* váljon, és kövesse a szabályozó elveket, tartózkodjon a tiltott nemi éltől, a húsevéstől, a szerencsejátéktól és a mámorítószerek használatától. *Dzsapaláncukon* rendszeresen kell énekelniük a Haré Krisna mahá-mantrát (a kifejezés arra utal, hogy ez a legfontosabb védikus himnusz), követniük kell az odaadó folyamatot, korán reggel fel kell kelniük, részt kell venniük a *mangala-áratin*, valamint rendszeresen olvasniuk kell a Srímad Bhágavatamot és a Bhagavad-gítát. Ily módon az ember megtisztulhat minden anyagi szennyeződéstől.”

Az instrukciók helyes követését jutalmazással és büntetéssel segíthetjük elő. A jutalmazásra egy példa Srí Nárada Muni története, akit az Úr saját *darsanjával* (személyes formájának látványával) ajándékozott meg, hogy inspirálja a további fejlődésre illetve arra, hogy mindenütt prédikálja az ő dicsőségét. A büntetést Nalakúvara és Manigríva esete szemlélteti, akik részegségükben meztelenül mutatkoztak Nárada Muni

előtt. A nagy szent azzal az átokkal sújtotta őket, hogy változzanak fává, s ennek eredményeként láthatták az Úr Krisna kedvtelését, aki megtisztította és felszabadította őket. A büntetéssel azonban nagyon óvatosnak kell lennünk. A legtöbb esetben csak azokkal szemben alkalmazhatjuk, akik megértik, hogy ennek célja az ő fejlődésük. Persze ha valaki túl nagy zavart okoz tevékenységével, kénytelenek vagyunk fellépni ellene. A büntetés, mint irányítási eszköz akkor javasolt, amikor alkalmazója már elég jártas a gyakorlati pszichológiában és a Krisna-tudat filozófiájának megértésében. Sríla Rúpa Goszvámi ezt írja (Bhakti-rasámrita-sindhu 1.2.4):

*taszmát kénápj upájéna manah krisné nivésajét
szarvé vidhi-nisédhá szjur étajór éva kinkaráh*

A legfontosabb dolog, hogy azokat, akik menedéket keresnek nálunk, előbb valamilyen módon Krisna-tudatossá tegyük, csak ezután kell őket rávenni a különféle szabályok és megszorítások követésére.

A másik oldalon

A fentiekben nagy vonalakban ismertettem a menedéknyújtás alapelveit, s végül néhány szót szeretnék szólni arról is, mit jelent az *ásrita* pozíciójában lenni, hiszen anélkül, hogy valaki elfogadná ezt a

helyzetet, nem válhat *ásrajává*. Menedéket venni annyit tesz, mint az *ásraja* nyújtotta menedéket elfogadni, azaz értékelni gondoskodását anélkül, hogy indokolatlan igényekkel ostromolnánk, követni az irányítását, szolgálatot végezni neki, és elfogadni célunkként, vagyis viszonzni szeretetét. Krisnánál menedéket venni gyakorlati szempontból annyit jelent, hogy elfogadjuk a Krisna-tudat mozgalmának menedékét. Sríla Prabhupáda ezt nélkülözhetetlennek tekinti, és több helyen is hangsúlyozza. Mindez azzal jár, hogy olyan személyekkel is társulnunk kell, akik esetleg még nem szabadultak meg minden anyagi szennyeződéstől, és elképzelhető, hogy bizonyos tekintetben olyan *bhaktáktól* válunk függővé, akik még nem sajátították el teljesen a menedéknyújtás művészetét. Így olykor fölvetődhet a kérdés: mit tegyek, ha nem kapok megfelelő menedéket? A legegyszerűbb, ha az elme bizalmas feltárásának folyamatával tájékoztatjuk a másik felet problémáinkról. Ha az illető fiatal kora, vagy a miénktől eltérő helyzete miatt (például más *ásramába* tartozik) kevés gyakorlati tapasztalattal rendelkezik ezekkel kapcsolatban, akkor járunk el vele a legkorrektebbül, ha idézzük a *sásztra* idevonatkozó részeit. A Srímad Bhágavatamban és a Srí Csaitanja-csaritámritában minden felmerülő helyzetre találhatunk példát. Abban az esetben ha ez valami okból nem segít, meg kell keresnünk azt a személyt vagy szervet, akinél ő keresett menedéket, s tájékoztatunk

kell a kialakult helyzetről. Nagyon szélsőséges esetben fordulhat csak elő, hogy e folyamat követése ne nyújtson segítséget. Srí Krisnánál mint legfelsőbb menedéknél, vagy Sríla Prabhupádánál mint a Krisna-tudat mozgalmának eredeti menedékénél még ilyen esetben is oltalmat kereshetünk. Ő ezt írja ezzel kapcsolatban (Cc. Madhja 19.157): „Még ha valaki azt gondolja, hogy a Krisna-tudat közösségében sok a képmutató *bhakta* vagy az *abhakta* (hitetlen), akkor is ki kell tartania a közösség mellett. Ha úgy véli, hogy a közösség tagjai nem tiszta bhakták, társuljon közvetlenül a lelki tanítómesterrel, és bármilyen kétsége támad forduljon hozzá.” Sríla Prabhupáda ezen utasítása arra int, hogy semmilyen helyzetben ne térjünk vissza az anyagi energia menedéke alá, mert az *durásraja* — hamis, rossz. „Aki a *durásrajába* veti hitét, az a kilátástalan helyzet hívévé válik” ([A tanítások nektárja](#) [7](#)) Az anyagi világ percről percre változik. Ha a sors meg akar fosztani minket valamitől, erőtlenné kezeinkkel ugyan mit tarthatunk meg? Egy *vaisnava* ezért csak egyetlen tulajdonához ragaszkodik: az Úr szent nevéhez. Mivel szüntelenül éneкли, a szent név mindig vele van és örökké menedéket nyújt számára. Haré Krisna, Haré Krisna, Krisna Krisna, Haré Haré/ Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré.

Abban reménykedem, hogy olvasóim hasznát veszik e tanulmánynak, s megkapom áldásaikat.

*szamásritá jé pada-pallava-plavam
mahat-padam punja-jasó muráréh
bhavámbudhir vatsza-padam param padam
padam padam jad vipadám na tésám*

„Annak számára aki elfogadta az Úr lótuszlábának hajóját — az Úrét, aki a kozmikus megnyilvánulás menedéke, és aki Muráriként, Mura démon ellenségeként híres —, az anyagi világ óceánja olyan csupán, akár a borjú patanyomában összegyűlt víz. Az ilyen ember célja a *param padam*, azaz *Vaikuntha* (Isten birodalma), ahol nem létezik anyagi gyötrelem, s nem az a hely, ahol minden lépésnél veszély fenyeget. ([SB.10.14.58](#))

Szójegyzék

Ánandamaja — Örök boldogsággal teli.

Bhakta — Hívő.

Bhaktin — Női hívő.

Felsőlélek — Isten a szívben.

Grihasztha — Szabályokat követő családos hívő; a védikus lelki élet második rendje.

Ísvara — Irányító.

Dzsapa — A szent nevek imafüzér segítségével történő éneklése.

Karma-kánda — A Védák azon részei, melyek az anyagi haszonért végzendő rítusokat írják le, anyagi célú vallásosság.

Laksmí — A szerencse istennője és Nárájana örök társa.

Mahá-mantra — Különösen fontos védikus himnusz.

Mantra — Transzcendentális hang vagy védikus himnusz, amely megszabadítja az elmét az illúziótól.

Mangala áráti — Hajnali istentisztelet.

Nárájana — Isten egy neve.

Nitjánanda — Az Úr inkarnációja, aki ötszáz évvel ezelőtt jelent meg.

Nrisimha mantra — Istenhez, mint védelmezőhöz szóló ima.

Paramátmá — Felsőlélek.

Praszádam — Az Úr kegye; étel vagy bármi más, ami lelkivé vált attól, hogy felajánlották a legfelsőbb úrnak.

Purusa avatárak — A Legfelsőbb Úr három elsődleges Visnu kiterjedése, akiknek az univerzum teremtésében van szerepük.

Szankírtana — Az Úr közös vagy nyilvános dicsőítése, különösen szent neveinek éneklésén keresztül.

Sásztra — Kinyilatkoztatott szentírás, például a védikus írások.

Summum bonum — A Legfelsőbb Jó.

Vaisnava — A Legfelsőbb Úr, Visnu, vagyis Krisna híve.